

O Zlatovlásce

Božena Němcová

Tato publikace byla zpracována aplikací eKNIHOVNA.cz. E-knihy zdarma ke stažení na www.eknihovna.cz.

Byltě jeden velmi, ale velmi chudobný kovář, snad i jemu se někdy lépe vedlo, ale oženil se, Bůh ho obsypal dětmi, sřemeslem začalo se mu špatně dařit, jmění neměl, ani zahrádku, ani kus zemičky — což divu, že přišel na mizinu. Ze dne na den vedlo se mu hůře, a konečně ho ta bída i pláč hladových dětí tak domrzely, že se mu živu býti znechtělo. I vzalť posledních sedm krejcarů, co měl ještě na svojombydle, koupil si provaz a šel do lesa, aby se oběsil.

Přijda do lesa, vyhlídl si strom a právě chtěl provaz hoditi přes silnou jednu větev, vtom — kde se vezme, tu se vezme — přistoupí kněmu neznámá panička a začne ho odmlouvat, aby se nevěšel, že je to hřích a mrzký čin. — Kovář se nad tím zjevením zarazil a zdálo se, jako by chtěl od svého předsevzetí ustoupit, ale hned se zase upamatoval na svoji bídu a provaz znovu na větev házel. I zase mu panička domlouvá, aby to nečinil, že to je hřích i mrzké že je to — ale kovář nedbaje na její slova, provaz na krk si otáčel. Tu ta panička před něho se postavila a ruku mu odtrhnouc pravila: „Nevešaj sa, kováčů, nevešaj! Ja ti v tvojej biedespomuožem. Dám ti bohatstva, koľko lenbudeš chceť, ak mi slúbiš dať, o čom ty vdome tvojom doterazneznáš.“

„Ej nuž, čožeby to mohlo byť, o čom by ja v mojomdome nevěděl,“ pomysli si kovář a nemohlo mu nikterak napadnouti, co by to mohlo být, o čem by doma nevěděl. „A čo je aj, nuž budě dáka pletka,“ pravil sám k sobě a přislíbil paničce, že jí dá, co si žádá, jen když mu z bídy pomůže. Panička zmizela, ale onedlouho přinesla kováři sílu peněz, řkouc mu: „Tu máš, čo som ti slúbila, a preto, čo si mi ty slúbil, si o sedem rokou pridém.“ —

Paničkaopět zmizela a kovář potěšen sbohatstvím domů se vrátil.

Když domů přišel a bohatství po stole rozložil, bylo radosti plná chyže; když ale ženě vyjevil, pod jakou záminkou peníze dostal, pustila se žena do hrozného nářeku, neboť byla pocítila, a o tom muž nevěděl. „No veď si mi urobil,“ plakala, „veď si vlastnuo dieťa zapredalešť skuor, ako by sa bolo narodilo!“ — Lekl se i kovář, aleco plátno, již slib byl dán a odvolat se již nedal. Kovářka, když jí čas uplynul, porodila krásné děvčátko se zlatými vlasy a se zlatou hvězdičkou na čele. To děvčátko rodiče opatrovali jako oko v hlavě a vychovávali je, jak jen znali, až do sedmého roku. Sedm rokův pominulo, an tu náhle pod kovářovými okny černý kočár zastavil, z něhož známá kováři paní vystoupila. Když se byla kováři ohlásila, proč přišla, vzala Zlatovlásku, ke kočáru si ji odvedla a do něho sní se posadila. Spláčem a hořekováním vyprovázeli jí rodiče až po cintier. Chtěli jíti dále ještě, ale paní nedovolila. — Plačící vrátili se tedy domů. — Zanechmež je a ohlédněme se za utěšeným děvčetem.

Tu odvážela paní v černém voze pustými lesy a dolinami za drahný čas, až konečně do jednoho krásného zámku dojeli, kde zastavili. Paní zavedla děvče do zámku; tam ji po devětadevadesáti jizbách provedla a potom jí takto pravila: „Tu ty budeš, diouka moja, bývať. Týchto deväťdesiatdeväť izieb zahanávam pod tvojou opaterou. Ktorá sa ti len zapáči, v tej muožeš bývať, aleže mi do stej aniněnakukni, lebo by si mohla zle pochodiť. O sedem rokou sa zase uvidíme, a dotedy sa riad, ako sa budeš znať a ako som ti kázala.“ — Jak todořekla, zmizela.

Po celých sedm let přebývala Zlatovlásky v tom zámku, rostla jak jahôdkav lese, sama a sama, a stávala se den co den krásnější a moudřejší.

Procházela se po devětadevadesáti jizbách, čistila je, pořádala a tak jí léta ucházely. Do sté jizby náhlídnout se ale neopovážila. — Když sedm roků uplynulo, paní se vrátila. „No, či si do ostatnej izbyneňnakukla?“ byla první její otázka.

„Nie,“ odpověděla Zlatovlásky a paní jí věřila, vědělať dobře, že mluví děvče pravdu. Zakrátko, když byla v zámku vše prohlídla, poručila Zlatovlásce jako prve, aby do poslední jizby nechodila, a opět na sedm roků odešla.

Prochází se zase Zlatovlásky po devětadevadesáti jizbách, prochází se, pořádá je, čistí, aby jako zrcadlo byly, — a na stou ani nepomyslí. Ale tu jednoho dne slyší utěšenou hudbu, která jako by z té jizby vycházela. Jakkoli hudba vábná byla, že nikdy cos podobného neslyšela, přece se napoprvé zdržela; když se ale druhý den hudba opakovala a ještě krásněji a vábněji, tu se nemohla Zlatovlásky déle zdržeti a podívala se do sté jizby. Za stolem sedělo dvanácte zakletých lidí nepohnutě jako kostlivci a za dveřmi stál jeden, který když Zlatovlásky otevřela, pro živého Boha ji prosil a zaklínal, aby nevyjevila paní, co v jizbě viděla, aby do hrdla tajila, byť se sní i nejhůře dělo. Ulekla se Zlatovlásky, a přisvědčíc zaklenci, rychle dvěře zavřela jdouc zase po své práci, čistiti jizby.

Za sedm rokův se panička vrátila; vědělať již, že byla Zlatovlásky v poslední jizbě. Hned se jí ptala: „No diouča, ty si do ostatnej izby nakukla? Povedzže mi, čo si vněj viděla?“ „Nič,“ tajilo děvče. Paní se jí ptala po druhé, ale ona vždy, že nic. Vidouc, že to nechce pověditi, hrozila jí: „Ak mi nepovieš, čo si v tej poslednej izbeviděla, hodím ťado studně a němou zostaneš?“ Ité hrozby se děvče nelekle a jen tajilo. Tu ji paní chytla a hodila do studně a tak ji porobila, že snikým jiným mluvit nemohla leč spaní samú. Když se Zlatovlásky vzpamatovala, viděla se na suchém dnu studně a před sebou viděla průchod ve skále. I šla tím průchodem a přišla na pěknou zelenou louku, okolo níž byl les. — I zůstala tam, živíc se jahodami a sladkými kořínky. Ta paní se jí i tam zjevovala a zavždy ji

prosila, aby jí pověděla, co viděla v poslední jizbě, ale ona nepověděla.

Jednou lovil v lese mladý král, a zabloudiv až na tu louku, našel tam Zlatovlásku spící na zeleném pažitu. — Velmi se podívil, kde se tam v pustině tak nevidaná krása vzala. — Díval se na ni dlouho, a čím více se díval, tím se mu více líbila, až si konečně umínil, že ji vzbudí, s sebou do zámku si odvede a za ženu vezme, nechť si o tom lidé soudí jakkoli.

I vzbudil ji potichu a ptal se jí, kdo je, proč tam sama spí v té pustině? Ale ona mu odpovědět nemohla. — I myslel si, že se ho lekla a stydí, a proto se jí dále tázal, zdali by nešla s nímna zámek. Zlatovlásku zase nic neřekla, jen hlavou kývla, že nedbá. Vzal ji tedy mladý král na svůj zámek, dal jí krásné šaty upravit a potom, jak si byl umínil, za ženu ji pojmul a navzdor tomu, že byla němá, rád ji měl. — Žili velmi šťastně spolu a spokojeně. Asi za rok blížila se kporodu; král se velice těšil, ale ona bývala velmi smutná. Když čas vypršel, porodila krásného chlapečka se zlatými vlásy a zlatou hvězdičkou na čele. Kdo byl radši než král. Dal přistrojiti skvostnou hostinu a mnoho sezval hostů, aby se s nímradovali. — Ale radost jejich v smutek se proměnila.

V noci zjevila se Zlatovlásce panička a začala jí hroziti, že jí chlapečka zadrhne, jak nepoví, co viděla v poslední jizbě. Zlatovlásku přešel mráz hrůzou, ale neprořekla ani slovo. Tu paní utěšeného chlapce zaškrtila, Zlatovlásce krví ústa pomazala a zmizela. Když ráno chlapce mrtvého našli, nelze popsati, kterak se všickni lekli. Hledali v celém zámku, jestli by někde zločinec schován byl, který chlapce zadrhl, ale věru nikoho nenašli. Mnozí křičeli, že to sama královna udělala, že má ústa krví umazaná, a ona musela mlčeti ke všemu. Než král jediný víru tomu nepříložil a zase žil sní spokojeně potom jako předtím, ač se oba trápili nad smrtí krásného chlapce. —

Pán Bůh jim zase poželhal. — Královna přišla po čase do polohu a porodila děvčátko se zlatými vlásy a hvězdičkou na čele, tak utěšené, jako sama královna byla. — Král se velice radoval; aby se žádné neštěstí státi nemohlo, rozestavil strážu po celém zámku až do ložnice královny, že by jim ani myška proklouznouti byla nemohla. — Ale což to bylo platné proti panině moci? Pustila na všechny spánek a zaspali jako snopy. Ona ale vešla do jizby ku královně a tázala se jí zase, co viděla v poslední jizbě, a hrozila, nepoví-li, že jí děvčátko zadrhne. „Nič,“ odpověděla královna, ale ruce prosebně kpaní vztáhla. — Ta ale nedbajíc na ni děvčátko vzala, zadrhla, paní ústa krví pomazala a zmizela. Ráno bylo děvčátko mrtvé a stráž nevěděla, jak se to státi mohlo. — Král byl všecek bez sebe lítostí a hněvem nad neslýchanou tou bezbožností. V celém zámku prohledali každý koutek, ale o nikom ani vidu ani slechu. „Královna si diouča sama zadrhla, veď má ústa krvavie!“ začali všickni volati, za nestatečnou osobu, za striguji vyhlášovali a ksmrti na hranici odsuzovali. Konečně i král v podezření ji vzal a ksmrti odsoudil.

Za městem měli ubohou Zlatovlásku upálit. Už ji vyvedli — už ksloupu přivázali — už chtěli hranici zapalovat — vtom přiletěl odkudsi černý kočár a středem lidstva přímo letěl k Zlatovlásce, u nížzastane. Z kočáru vystoupí známá jí paní a ptá se jí: „Nuž povedz, diouka moja, čo si v tej ostatnej izbeviděla, lebo ti je už teraz, akovidíš, všetkojedno.“ „Nič somneviděla“ — odpověděla Zlatovlásku. Tu zvolala paní všecka uradovaná a proměněná: „Ďakujem ti;to je tvoje aj moje šťastie,že si nevravela.Skrze to si mňa i tých dvanástich zakliatých, čo si ich v tej ostatnej izbeviděla, vyslobodila.— Keby si bola vyjavila, bola by si nás všetkých, i samu seba na večnie veky zatratila.“— Potěch slovech přikročila paní ku kočáru, a vynesší z něho dvě děti zlatovlasé shvězdičkami na čelech, královně do náručí je vložila; byly to její vlastní. Potom vsednouc do kočáru, zmizela.

V tom okamžení Zlatovlásku promluvila a králi začala rozprávěti, jak a co se sní dělo. Král ani očím svým věřiti nechtěl, vida ty divy; když mu ale Zlatovlásku vše vyrozprávěla, tu padl jí okolo krku, prose za odpuštění, že tak nemilosrdně sní zacházel. Potom si ji i skrásnými dítkami dovezl do zámku, poslali pro kováře, který k nimpřišel se všemi dětmi, a tak všickni vespolek žili šťastně a spokojeně bůhví jak dlouho.